

5. Отчет по летним учительским общеобразовательным и педагогическим курсам 1913 г. – Харьков : Печатня С.П. Яковлева, 1913. – 54 с.
6. Отчет по летним учительским общеобразовательным и педагогическим курсам 1914 г. – Харьков : Печатня С.П. Яковлева, 1915. – 36 с.
7. По вопросу о приготовлении учителей для гимназий и прогимназий // Журнал Министерства народного образования. – 1867. – Ч. 133. – № 3–4. – С. 190–219.
8. Родевич М. Сборник действующих постановлений и распоряжений по женским гимназиям и прогимназиям Министерства народного просвещения с последующими изменениями и дополнениями с 1870 г. / М. Родевич. – СПб., 1884. – 226 с.
9. Смирнов В.З. Реформа начальной и средней школы в 60-х годах XIX века / В.З. Смирнов ; Акад. пед. наук РСФСР: Ин-т теории и истории педагогики. – М. : Изд-во Акад. пед. наук РСФСР, 1954. – 310 с. : ил.
10. Ушинский К.Д. Проект учительской семинарии / К.Д. Ушинский // Пед. соч. : в 6 т. – М. : Педагогика, 1988. – Т. 2. – С. 81–107.
11. Ушинский К.Д. Программа педагогики для специальных классов женских учебных заведений / В.З. Смирнов // Пед. соч. : в 6 т. / [сост. С.Ф. Егоров]. – М. : Педагогика, 1988. – Т. 2. – С. 379–387.

ЛИТВИНЕНКО О.В., ЛАЛАЗАРОВА Н.О.

ВЗАЄМОДІЯ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ І СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВТНЗ

Питання, пов'язані з професійною спрямованістю, є сьогодні найактуальнішими у викладанні іноземних мов у вищих технічних навчальних закладах, що зумовлено інтеграцією України в міжнародну економіку і розширенням співпраці в різних галузях виробництва, науки і техніки, реформуванням вищої школи на принципах Болонської декларації.

Як у процесі підготовки матеріалів до занять, так і в ході роботи, викладач іноземної мови, який не є фахівцем у цій галузі, вимушений звертатися по допомогу до викладачів спеціальних дисциплін. Необхідність та неминучість такої співпраці не конкретизована до цього часу.

Метою статті є ідентифікація контингенту студентів як об'єкта взаємодії викладачів кафедри іноземних мов і спеціальних дисциплін, а також визначення сфер такої взаємодії.

До категорії студентів, які можуть бути об'єктом взаємодії викладачів кафедри іноземних мов і спеціальних дисциплін, ми включаємо тих, хто проходить курс навчання іноземної мови, і тих, кому після проходження курсу з різних обставин доводиться застосовувати одержані знання на практиці. Це:

- студенти молодших курсів, які вивчають іноземну мову для спеціальних цілей;
- студенти груп з поглибленою підготовкою, які вивчають іноземну мову для спеціальних цілей і слухають лекції зі спеціальних дисциплін, які читаються іноземною мовою;
- магістранти, які проходять поглиблений курс іноземної мови для спеціальних цілей і готуються захищати дипломну роботу іноземною мовою;
- студенти, які готують на конференції тези і доповіді іноземною мовою;
- студенти, що використовують іншомовні джерела при підготовці статей, доповідей, курсових і дипломних робіт рідною мовою;

- студенти, магістранти, аспіранти, молоді викладачі спеціальних дисциплін, які листуються із зарубіжними партнерами;
- студенти, магістранти, аспіранти, які готуються до практики, стажування або навчання за межами України.

При навчанні, або в ході консультацій, які проводяться викладачами, зазвичай задіяні всі види іншомовної мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, говоріння, письмо) в їх різноманітному поєднанні. Процес одержання та/або передачі іншомовної професійно орієнтованої інформації відбувається при перегляді відеосюжетів або читанні повідомлень на телебаченні, в Інтернеті, в наукових, науково-популярних або довідкових виданнях і кореспонденції, в письмовому спілкуванні (складання факсів, листів звичайних і електронних, резюме, запитів тощо) або усному спілкуванні (аудіювання і говоріння, у вигляді монологічного або діалогічного мовлення).

При навчанні цих видів іншомовної професійно орієнтованої мовленнєвої діяльності або консультацій викладачу іноземної мови часто доводиться звертатися за допомогою до викладачів спеціальних дисциплін. Слід зазначити, що постійна довгострокова співпраця стабільних пар викладачів є найдоцільнішою, оскільки партнери вже добре орієнтуються в цілях і завданнях курсу, у потребах студентів. Основними напрямками співпраці викладачів можуть бути такі:

- визначення тематики;
- відбір навчального матеріалу і термінології;
- адекватний переклад термінів і словосполучень з ними;
- визначення першочергових проблем для обговорення;
- розробка навчальних ситуацій спілкування і тем для дискусії;
- визначення професійно орієнтованої тематики;
- сумісне створення відео-, аудіоматеріалів або візуальних опор у вигляді малюнків, схем тощо.

Наведемо приклад співпраці двох кафедр – технології металів і матеріалознавства (далі – ТМ і М) та іноземних мов при підготовці магістрантом роботи за фахом “Підйомно-транспортні, дорожньо-будівельні машини і обладнання”.

Робота була виконана на кафедрі ТМ і М, а тематика цього напряму була пов’язана з матеріалознавством, технологією обробки та зі спеціальністю одночасно. Найбільш часто магістранти обирають теми, пов’язані з вибором матеріалу, методів зміцнення та обробки деталей підйомно-транспортних і дорожньо-будівельних машин, наприклад, “Вибір матеріалу і методів зміцнення різальних елементів дорожньо-будівельних машин”. Розглянемо, як здійснилася спільна робота викладачів з цієї тематики згідно із запропонованими вище напрямками.

При відборі іншомовних текстів і термінології (термінів і їх стійких словосполучень) слід враховувати, що ця тематика передбачає вивчення матеріалів, вживаних для виготовлення різальних елементів або будь-яких інших деталей дорожньо-будівельних машин, а також методів їх об’ємного і поверхневого зміцнення для підвищення зносостійкості. У даному випадку термінологія, яка використовується, ділиться на три великі групи: перша група – конструкція дорожньо-будівельних машин (назва елементів агрегатів, вузлів, деталей, робочих органів: бульдозер – bulldozer, dozer, відвал – blade, різальні елементи – cutting elements), друга – терміни, які характеризують процес зношування різальних елементів (наприклад, абразивний знос – abrasive wear), третя – терміни, які належать до матеріалознавства, тобто все,

що стосується матеріалів і технології їх обробки (гартування – quenching, вуглецева сталь – carbon steel, легована сталь – alloy steel, термічна обробка – heat treatment, ударна в'язкість – impact strength, межа міцності – ultimate strength).

Багато термінів мають декілька варіантів перекладу іноземною мовою. Завдання пар викладачів, що взаємодіють – встановити єдине тлумачення термінів і словосполучень іноземною мовою.

Наприклад, російсько-англійський політехнічний словник [2] пропонує такі варіанти перекладу терміна “чавун”: 1. pig iron – первинний продукт доменного виробництва; 2. cast iron – продукт вторинної плавки. Викладач іноземної мови, як і студент, не завжди може зрозуміти в контексті різницю між первинним продуктом доменного виробництва і продуктом вторинної плавки. У цьому випадку потрібна консультація фахівця.

В іншому випадку необхідно перекласти англійською мовою, наприклад, стійке словосполучення “високоміцний чавун з кулястим графітом”. Російсько-англійський політехнічний словник пропонує тільки варіант: чавун високоміцний – high-duty [high-strength] cast iron. Російсько-українсько-англійський термінологічний словник [1] з матеріалознавства пропонує такі словосполучення:

- чавун високоміцний – high-strength cast iron;
- чавун з кулястим графітом – ductile cast iron, nodular cast iron, spheroidal-graphite cast iron.

Проте викладач англійської мови, як і магістрант, не завжди може зробити правильний вибір із запропонованих варіантів перекладу. Тільки консультація з викладачем спеціальної кафедри, який знайомий з іншомовною термінологією за даною темою, дасть змогу вибрати прийняте в автентичній спеціальній літературі стійке словосполучення “high-strength spheroidal graphite cast iron”.

За порадою фахівця при розробці завдань для розвитку навичок говоріння і ведення дискусій була обрана найактуальніша проблема: створення матеріалів, уживаних для виготовлення різальних елементів різних дорожньо-будівельних машин – бульдозерів, скреперів тощо за кордоном.

При обговоренні цієї проблеми ми розробляли ряд завдань, які включали такі професійно орієнтовані теми: класифікація вуглецевих сталей, їх структура, властивості, вживання як різальні елементи; класифікація легованих сталей, вплив легувальних елементів на їх структуру і властивості, зносостійкість, взаємозв'язок структури із зносостійкістю, способи поверхневого зміцнення деталей з вуглецевих і легованих сталей тощо.

Спільне створення кафедрами, які взаємодіють, відео-, аудіоматеріалів або візуальної опори у вигляді рисунків, схем тощо також дає змогу значно підвищити ефективність вивчення іноземних мов.

На наведеному нижче рисунку подана схема технології обробки різальних елементів з вуглецевої сталі (назви різних видів термічної обробки подано двома мовами).

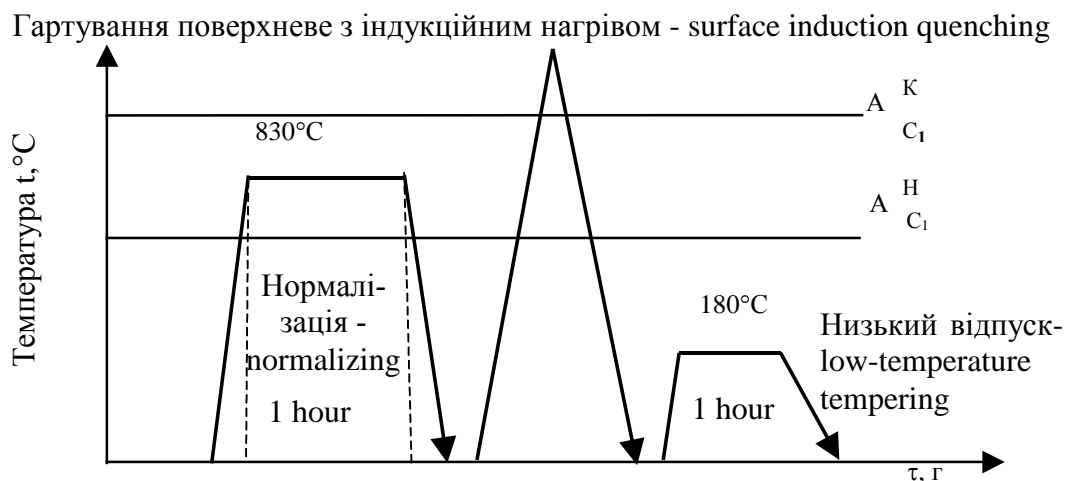

Рис. Схема технології обробки різальних елементів з вуглецевої сталі

Такий рисунок поєднує два графічні зображення поняття (букви-символи, які називають поняття, і схему, яка відображає суть цього поняття) і дає змогу значно скоротити час на пояснення цього явища і не допустити, щоб студенти плутали поняття “відпуск” (вид термічної обробки сталі) – low-temperature tempering – та “відпустка” (тимчасове звільнення від роботи для відпочинку).

Висновки. Таким чином, співпраця і взаємодія викладачів кафедр іноземних мов і спеціальних кафедр сприяє посиленню професійної спрямованості викладання іноземної мови у вищому технічному навчальному закладі, розвиває міждисциплінарні зв’язки, допомагає студентам, магістрантам, аспірантам використовувати в навчанні або науковій роботі автентичні іншомовні джерела інформації, брати участь у професійно орієнтованому міжкультурному спілкуванні, поглиблюючи тим самим міжнародну співпрацю.

Література

1. Матеріалознавство : російсько-українсько-англійський термінологічний словник / [С.С. Дяченко, І.П. Гладкий, М.Ф. Замора, С.В. Кафтанов]. – К. : ІЗМН, 1997. – 296 с.
2. Русско-английский политехнический словарь / [Б.В. Кузнецов и др. ; под ред. Б.В. Кузнецова]. – М. : РУССО, 2005. – 728 с.

ЛОПУТЬКО О.А.

ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ КУРСАНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ МВС УКРАЇНИ

Процес реформування та розвитку системи вищої професійної освіти на сучасному етапі характеризується посиленням акцентів на підвищенні ролі самостійної роботи суб’єктів навчального процесу, що підтверджується основоположними засадами та вимогами Болонського процесу.

Спостерігається необхідність значного підвищення уваги та перегляду ставлення до володіння викладачем методикою організації самостійної роботи курсантів вищих закладів освіти [3, с. 4–6].

У сучасних умовах існує тенденція до скорочення аудиторних годин на вивчення тієї чи іншої дисципліни та компенсація їх за рахунок позааудиторної, самостійної роботи.